

Załącznik
do Uchwały nr 1/2023/2024
Rady Rodziców PZS w Suskowoli

**PROGRAM
WYCHOWAWCZO–PROFILAKTYCZNY
PUBLICZNEJ SZKOŁY PODSTAWOWEJ
IM. TADEUSZA KOŚCIUSZKI
W SUSKOWOLI**

Rok szkolny 2023/2024

**Program Wychowawczo - Profilaktyczny Publicznej Szkoły Podstawowej im. Tadeusza Kościuszki w Suskowoli
rok szkolny 2023/2024**

Podstawa prawna:

- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (tekst jedn. Dz.U. 2023 poz. 900).
- Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z 20 listopada 1989 r. (Dz.U. z 1991 r. nr 120, poz. 526).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej (Dz.U. z 2017 r., poz. 356 z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (tekst jedn. Dz.U. 2020 r., poz. 1449).
- Podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2023/2024.
- Statut Publicznej Szkoły Podstawowej im. Tadeusza Kościuszki w Suskowoli.

I. Wstęp

Wychowanie to proces wspierania wychowanka w rozwoju, umożliwienie mu osiągnięcia pełnej dojrzałości w sferze fizycznej, psychicznej, intelektualnej, społecznej i duchowej. Zależy nam, aby uczniowie umieli prowadzić zdrowy styl życia, budować właściwe relacje i współpracować z innymi, brać odpowiedzialność za własne postępowanie, dbać o bezpieczeństwo własne i innych, kierować się przyjętymi w szkole wartościami, kształtować swoje postawy prospołeczne i patriotyczne.

Profilaktyka to kompleksowe działania kompensujące niedostatki wychowania, które obejmują trzy obszary: wspieranie wychowanków w radzeniu sobie z trudnościami, ograniczenie i likwidację czynników ryzyka oraz inicjowanie i wzmacnianie czynników chroniących. w naszych działaniach stosować będziemy profilaktykę uniwersalną, skierowaną do wszystkich członków społeczności szkolnej, selektywną do wybranych grup uczniów, po wcześniejszej corocznej diagnozie problemów i zagrożeń.

Program jest przewodnikiem dla planów wychowawczych poszczególnych klas. Mimo to każdy nauczyciel wywiera własny wpływ na rozwój umysłowy i intelektualny uczniów swoją odpowiedzialną postawą, sposobem prowadzenia zajęć, chęcią zrozumienia i pomocy oraz życzliwością.

Szkolny Program Wychowawczo – Profilaktyczny został opracowany na podstawie diagnozy w zakresie występujących w środowisku szkolnym potrzeb rozwojowych uczniów, w tym czynników chroniących i ryzyka, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń związanych z używaniem substancji psychoaktywnych oraz innych problemów występujących w środowisku szkolnym. w roku szkolnym 2023/2024, zgodnie z kierunkami polityki oświatowej państwa, wzmocnione zostaną treści i działania związane z: wychowaniem do wartości i kształtowaniem postaw prospołecznych i patriotycznych; wspomaganie wychowawczej roli rodziny przez właściwą organizację i realizację zajęć edukacyjnych wychowanie do życia w rodzinie, ochronę i wzmacnianie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży; podnoszenie jakości wsparcia dla dzieci poprzez rozszerzanie współpracy, przeciwdziałanie przemocy, w tym w cyberprzestrzeni; wsparciem nauczycieli i innych członków społeczności szkolnych w rozwijaniu umiejętności podstawowych i przekrojowych uczniów, w szczególności z wykorzystaniem pomocy dydaktycznych zakupionych w ramach programu „Laboratoria Przyszłości”; promowaniem zdrowego stylu życia, aktywności fizycznej, zapobieganiu uzależnieniom, wspieranie umiejętności cyfrowych uczniów i nauczycieli.

Podstawowym celem realizacji Szkolnego Programu Wychowawczo – Profilaktycznego jest wsparcie dzieci i młodzieży w rozwoju oraz zapobieganie zachowaniom problemowym, ryzykownym. Ma on na celu wspomaganie wszechstronnego rozwoju ucznia w oparciu o uniwersalne wartości. Zakłada spójność działań wychowawczych i profilaktycznych rodziny i szkoły.

II. Diagnoza

Program został opracowany na podstawie diagnozy sytuacji dydaktyczno-wychowawczej w szkole z użyciem narzędzi:

- ankieta dla uczniów, rodziców i nauczycieli,
- rozmowy indywidualne z nauczycielami, uczniami i rodzicami,
- analiza osiągnięć szkolnych: (osiągnięcia w konkursach i turniejach, analiza wyników egzaminów ósmoklasisty),
- analiza dokumentacji uczestnictwa w realizowanych dotychczas programach profilaktycznych w szkole,
- obserwacje zachowań uczniów na terenie szkoły.

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki jest szkołą położoną w niedalekim sąsiedztwie Pionek. Środowisko rodzinne naszych uczniów jest zróżnicowane pod względem struktury zatrudnienia, zamożności i poziomu życia. W ostatnich latach widać jednak wzrost zamożności rodziców, co przejawia się w liczniejszym uczestnictwie dzieci w wyjazdach, imprezach, wycieczkach.

Placówka jest dobrze wyposażona w pomoce dydaktyczne, w każdej sali jest internet i tablica interaktywna lub monitor. Uczniowie mają dostęp do dobrze wyposażonej świetlicy, biblioteki, boiska szkolnego, sali gimnastycznej oraz placu zabaw. Kadra pedagogiczna jest wysoko wykwalifikowana. Teren szkoły jest ogrodzony i monitorowany. Podczas trwania przerw na korytarzach dyżurują nauczyciele i pracownicy obsługi. Na przerwach dyżurami objęte są nie tylko korytarze, ale również toalety i szatnie. Dzieci otoczone są opieką, mogą korzystać ze świetlicy szkolnej, której godziny pracy dostosowano do potrzeb rodziców. Prowadzone są zajęcia specjalistyczne, rewalidacyjne, a także dydaktyczno-wyrównawcze z języka polskiego i matematyki.

Uczniowie korzystają z zajęć pozalekcyjnych: koło teatralne, koło kulinarne, zajęcia sportowe, zajęcia kreatywne, zajęcia informatyczne, zajęcia taneczne. Prowadzone są również zajęcia przygotowujące do egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego. w roku szkolnym 2022/2023 uczniowie naszej szkoły osiągnęli bardzo wysokie wyniki na egzaminie, wyższe niż w gminie, powiecie, województwie, kraju.

Uczniowie biorą bardzo aktywny udział w konkursach i turniejach. Osiągają sukcesy o randze gminy, powiatu, województwa, kraju. Czwooro uczniów naszej szkoły uzyskało stypendium Wójta Gminy Pionki.

W naszej szkole kładzie się duży nacisk na współpracę z rodzicami, ponieważ tylko takie działanie może przynieść pozytywne efekty. W tym celu organizowane są cykliczne zebrania, konsultacje i rozmowy indywidualne. Rodzice aktywnie włączają się w organizację imprez i uroczystości szkolnych.

Z przeprowadzonych wśród uczniów ankiet wynika, że za ważne uważają oni:

- pomaganie innym - 89,5 %
- ochronę środowiska - 76,3 %
- poszanowanie innych - 57,9 %
- poszanowanie prywatności - 51,3 %

Uczniowie chcieliby wziąć udział w wielu akcjach charytatywnych:

- 50% deklaruje pomoc dla schroniska dla zwierząt,
- 30,3 % chce pomagać zbierając żywność dla potrzebujących,

- 27,6 % chce zbierać nakrętki,
- 43,1 % ankietowanych chce działać w szkolnym wolontariacie.

Dla wszystkich uczniów bardzo ważne jest bezpieczeństwo, uznanie i szacunek innych oraz przyjaźń.

Z analizy ankiet przeprowadzonych wśród uczniów wynika, że nie ma problemów związanych z używaniem środków psychoaktywnych. Tylko 1 ankietowany uczeń zadeklarował, że pali papierosy. Większość uczniów wie, jak bezpiecznie korzystać z komputera i internetu. Również 100% ankietowanych rodziców nie ma wiedzy na temat uzależnienia swoich dzieci.

Rodzice za priorytetowe uznali następujące potrzeby uczniów:

- potrzeba bezpieczeństwa - 82,4 %
- potrzeba uznania i szacunku - 69,2 %
- potrzeba rozwijania zainteresowań - 63,7 %
- potrzeba przyjaźni - 53,8 %

Ich zdaniem nauczyciele powinni zwracać szczególną uwagę na:

- problemy w kontaktach z rówieśnikami - 64,8 %
- uzależnienie od telefonu - 64,8 %
- depresje - 48,3 %
- agresje - 48,3 %
- problemy z koncentracją uwagi - 39,6 %.

Nauczyciele uważają, że szkoła powinna rozwijać przede wszystkim idee pomocy innym i poszanowanie godności człowieka. Ważna jest również empatia i pomoc potrzebującym.

Nauczyciele proponują, by zwrócić uwagę w tym roku szkolnym na bezpieczeństwo korzystania z internetu i uzależnienie od niego. Nauczyciele nie zauważyli, by uczniowie byli w szkole pod wpływem alkoholu czy narkotyków. Jeden spośród ankietowanych zauważył, że uczeń palił papierosy.

W rozwiązywaniu problemów wychowawczych i opiekuńczych szkoła współpracuje z:

- Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Pionkach,
- Komendą Policji w Pionkach,
- Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Pionkach,
- Rzymsko-Katolicką Parafią p.w. św. Idziego w Sucheju,
- Gminą Pionki.

Wnioski końcowe diagnozy:

- wzmacniać działania integracyjną wśród uczniów,
- kształtować postawy prozdrowotne i rozwijać aktywność fizyczną,
- dbać o rozwój zainteresowań,
- położyć akcent na zagrożenia wynikające z uzależnień i cyberprzemocy,
- wzmacniać relacje z rodzicami i wspierać ich w należyтым wykonywaniu powinności wobec ich dzieci.

Program oparty jest o wspólnie wybrane przez społeczność szkolną wartości:

Wartość rozumiemy jako źródło motywacji, przekonań, działań człowieka, a celem jest wszechstronny i integralny rozwój jednostki. Uczeń musi odkryć, co dla niego jest ważne, cenne, wartościowe, następnie odkryć, na czym polega ta wartość, by wreszcie zacząć ją urzeczywistniać i realizować w swoim życiu.

Rola wychowawcy polega na odkrywaniu tych wartości, pokazaniu ich na ciekawych treściach i w atrakcyjny sposób.

Przyjęliśmy następujące wartości, które będziemy realizować w programie wychowawczym:

- **odpowiedzialność za siebie i innych,**
- **tolerancja,**
- **szacunek,**
- **przyjaźń,**
- **miłość do Ojczyzny.**

Odpowiedzialność za siebie i innych uznaliśmy za wartość nadrzędną i priorytetową dla przyjętego przez nas systemu wychowania.

Tolerancja to w rozumieniu programu wychowawczego gotowość do podejmowania dialogu z drugim człowiekiem ale również szacunek dla odmiennych kultur, zgoda na inność, ale potępienie zła wypaczającego osobowość człowieka.

Szacunek jest wartością moralną, wskazówką, jak traktować siebie i innych, by nie naruszać swojej ani cudzej godności.

Przyjaźń opiera się na wzajemnej życzliwości, szczerości i zaufaniu.

Miłość Ojczyzny wyraża się w poczuciu tożsamości narodowej, szacunku do historii i kultury polskiej oraz kultywowaniu tradycji patriotycznych.

III. Sylwetka absolwenta

Publiczna Szkoła Podstawowa w Suskowoli to placówka o bogatej ponad stuletniej historii i tradycji. Dążeniem naszej szkoły jest przygotowanie uczniów do efektywnego funkcjonowania w życiu społecznym podejmowania samodzielnych decyzji w poczuciu odpowiedzialności za własny rozwój. Uczeń kończący szkołę, posiada następujące cechy:

- kieruje się w codziennym życiu zasadami etyki i moralności,
- zna i szanuje tradycje rodziny, szkoły, narodu,
- umie okazać sympatię i przyjaźń, jest otwarty i życzliwy,
- zna i stosuje zasady dobrych obyczajów i kultury bycia,
- kocha i szanuje rodziców,
- umie współpracować w grupie,
- integruje się z rówieśnikami,

- rozpoznaje postawy negatywne społecznie i nie akceptuje ich,
- zna zagrożenia dla swojego zdrowia,
- przestrzega zasad bezpieczeństwa własnego i innych,
- dba o czystość i schludny wygląd,
- dba o najbliższe środowisko i chce pracować na jego rzecz,
- dostrzega zalety zdrowego stylu życia,
- potrafi kontrolować i wyrażać emocje,
- jest tolerancyjny,
- uczestniczy w różnych formach kultury,
- przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny życia, a także ochrony przed chorobami zakaźnymi,
- zna zasady ochrony zdrowia psychicznego,
- korzysta z różnych źródeł informacji,
- jest ambitny, kreatywny i odważny,
- szanuje potrzeby innych,
- jest odporny na stres.

IV. Struktura oddziaływań wychowawczych

1. Dyrektor szkoły:

- stwarza warunki dla realizacji procesu wychowawczego w szkole,
- sprawuje opiekę nad uczniami oraz stwarza warunki harmonijnego rozwoju psychofizycznego poprzez aktywne działania prozdrowotne, dba o prawidłowy poziom pracy wychowawczej i opiekuńczej szkoły,
- inspiruje nauczycieli do poprawy istniejących lub wdrożenia nowych rozwiązań w procesie kształcenia, przy zastosowaniu innowacyjnych działań programowych, organizacyjnych lub metodycznych, których celem jest rozwijanie kompetencji uczniów,
- stwarza warunki do działania w szkole lub placówce: wolontariuszy, stowarzyszeń i innych organizacji, w szczególności organizacji harcerskich, których celem statutowym jest działalność wychowawcza lub rozszerzanie i wzbogacanie form działalności dydaktycznej, wychowawczej, opiekuńczej i innowacyjnej szkoły,
- współpracuje z zespołem wychowawców, pedagogiem, psychologiem, terapeutą oraz Samorządem Uczniowskim, wspomaga nauczycieli w realizacji zadań,
- czuwa nad realizowaniem przez uczniów obowiązku szkolnego,
- nadzoruje zgodność działania szkoły ze statutem, w tym dba o przestrzeganie zasad oceniania, praw dziecka i ucznia oraz kompetencji organów szkoły,
- motywuje nauczycieli i specjalistów do opracowania modelu wsparcia i pomocy uczniom przeżywającym trudności psychiczne,
- stwarza warunki do poszukiwania optymalnych rozwiązań w zakresie budowania systemu działań wspierających kondycję psychiczną uczniów,
- inspiruje wszystkie grupy społeczności szkolnej do budowania dobrych wzajemnych relacji w środowisku szkolnym, jako czynnika zwiększającego skuteczność i efektywność

udzielanego wsparcia,

- dostosowuje ofertę zajęć pozalekcyjnych do oczekiwań uczniów w celu stworzenia warunków do realizacji pasji, udziału z zajęciach sportowych, kontaktu z przyrodą, a także kontaktu bezpośredniego uczniów ze sobą, z zachowaniem zasad sanitarnych,
- czuwa nad wykorzystaniem lekcji wychowawczych do budowania systemu wsparcia psychicznego uczniów.
- czuwa nad intensyfikowaniem współpracy nauczycieli i wychowawców z pedagogiem szkolnym oraz pracownikami poradni psychologiczno-pedagogicznych w celu szybkiego i skutecznego reagowania na zaobserwowane problemy uczniów,
- czuwa nad wykonywaniem zadań przez specjalistów szkoły - specjaliści powinni aktywnie włączać się do bezpośredniej pracy profilaktycznej i bezpośredniego wsparcia uczniów i rodziców, służyć doradztwem dla nauczycieli, wspierać ich w identyfikowaniu problemów uczniów i prowadzeniu z uczniami zajęć wspierających, integracyjnych, profilaktycznych,
- nadzoruje realizację Szkolnego Programu Wychowawczo-Profilaktycznego.

2. Rada pedagogiczna:

- uczestniczy w diagnozowaniu pracy wychowawczej szkoły i potrzeb w zakresie działań profilaktycznych, w tym w zakresie działań wspierających kondycję psychiczną uczniów po okresie długotrwałej nauki zdalnej i izolacji od bezpośrednich kontaktów z rówieśnikami,
- dokonuje wyboru programów profilaktycznych mających na celu wsparcie psychiczne uczniów,
- opracowuje projekt programu wychowawczo-profilaktycznego,
- uczestniczy w realizacji Szkolnego Programu Wychowawczo-Profilaktycznego,
- uczestniczy w ewaluacji Szkolnego Programu Wychowawczo-Profilaktycznego.

3. Nauczyciele:

- współpracują z wychowawcami klas, innymi nauczycielami, oraz specjalistami w zakresie realizacji zadań wychowawczych i profilaktycznych, uczestniczą w realizacji Szkolnego Programu Wychowawczo - Profilaktycznego,
- reagują na obecność w szkole osób obcych, które swoim zachowaniem stwarzają zagrożenie dla ucznia,
- reagują na przejawy depresji, agresji, niedostosowania społecznego i uzależnień uczniów,
- przestrzegają obowiązujących w szkole procedur postępowania w sytuacjach zagrożenia młodzieży demoralizacją i przestępczością, a także depresją.
- udzielają uczniom pomocy w przezwyciężaniu niepowodzeń szkolnych,
- chronią i wzmacniają zdrowie psychiczne uczniów,
- zapewniają atmosferę współpracy, zaufania, otwartości, wzajemnego wspomagania,
- przestrzegają praw dziecka określonych w Konwencji o Prawach Dziecka
- kształcą i wychowują dzieci w duchu patriotyzmu i demokracji,
- rozmawiają z uczniami i rodzicami o zachowaniu i frekwencji oraz postępach w nauce na swoich zajęciach,

- wspierają zainteresowania, pasje i rozwój osobowy ucznia,

4. Wychowawcy klas:

- diagnozują sytuację wychowawczą w klasie, zapewniają atmosferę współpracy, zaufania, otwartości, wzajemnego wspomagania,
- rozpoznają potrzeby uczniów w zakresie ochrony zdrowia psychicznego,
- rozpoznają indywidualne potrzeby rozwojowe uczniów tym czynników chroniących i czynników ryzyka, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń związanych z używaniem substancji psychotropowych, środków zastępczych oraz nowych substancji psychoaktywnych,
- na podstawie dokonanego rozpoznania oraz celów i zadań określonych w Szkolnym Programie Wychowawczo-Profilaktycznym opracowują plan pracy wychowawczej dla klasy na dany rok szkolny, uwzględniając specyfikę funkcjonowania zespołu klasowego i potrzeby uczniów,
- przygotowują sprawozdanie z realizacji planu pracy wychowawczej i wnioski do dalszej pracy,
- zapoznają uczniów swoich klas i ich rodziców z dokumentami prawa wewnątrzszkolnego,
- zapoznają uczniów z prawami określonymi w Konwencji o Prawach Dziecka i respektują je,
- są członkami zespołu wychowawców i wykonują zadania zlecone przez przewodniczącego zespołu,
- oceniają zachowanie uczniów swojej klasy, zgodnie z obowiązującymi w szkole procedurami,
- współpracują z innymi nauczycielami uczącymi w klasie, rodzicami uczniów oraz specjalistami pracującymi z uczniami o specjalnych potrzebach,
- wspierają uczniów potrzebujących pomocy, znajdujących się w trudnej sytuacji,
- rozpoznają oczekiwania swoich uczniów i ich rodziców,
- dbają o dobre relacje uczniów w klasie, utrzymywanie kontaktów rówieśniczych, rozwijanie wzajemnej pomocy i współpracy grupowej,
- podejmują działania profilaktyczne w celu przeciwdziałania niewłaściwym zachowaniom podopiecznych,
- współpracują z sądem, policją, innymi osobami i instytucjami działającymi na rzecz dzieci i młodzieży,
- podejmują działania w zakresie poszerzania własnych kompetencji wychowawczych.

5. Zespół wychowawców:

- analizuje i rozwiązuje bieżące problemy wychowawcze, promuje metodę pozytywnego dyscyplinowania uczniów,
- ustala potrzeby w zakresie doskonalenia umiejętności wychowawczych nauczycieli, w tym rozpoczynających pracę w roli wychowawcy,
- przygotowuje analizy i sprawozdania w zakresie działalności wychowawczej i profilaktycznej szkoły,
- uczestniczy w poszukiwaniu nowych rozwiązań na rzecz budowania szkolnego systemu

ochrony zdrowia psychicznego uczniów,

- inne, wynikające ze specyfiki potrzeb szkoły.

6. Pedagog szkolny:

- diagnozuje środowisko wychowawcze, w tym stan kondycji psychicznej uczniów,
- uczestniczy w poszukiwaniu nowych rozwiązań na rzecz budowania szkolnego systemu ochrony zdrowia psychicznego uczniów,
- zapewnia uczniom pomoc psychologiczną w odpowiednich formach,
- współpracuje z rodzicami uczniów potrzebującymi szczególnej troski wychowawczej lub stałej opieki, wsparcia psychologicznego,
- zabiega o różne formy pomocy wychowawczej i materialnej dla uczniów,
- współpracuje z rodzicami w zakresie działań wychowawczych i profilaktycznych, udziela pomocy psychologiczno-pedagogicznej rodzicom uczniów,
- współpracuje z placówkami wspierającymi proces dydaktyczno-wychowawczy szkoły i poszerzającymi zakres działań o charakterze profilaktycznym, w tym z poradnią psychologiczno-pedagogiczną,
- wspiera nauczycieli, wychowawców, inne osoby pracujące z uczniami w identyfikacji problemów uczniów, w tym wczesnych objawów depresji, a także w udzielaniu im wsparcia,
- rozwija współpracę z nauczycielami, wychowawcami, a także pracownikami poradni psychologiczno-pedagogicznych w celu szybkiego i skutecznego reagowania na zaobserwowane problemy uczniów,
- aktywnie włącza się do bezpośredniej pracy profilaktycznej i bezpośredniego wsparcia uczniów i rodziców, służy doradztwem dla nauczycieli, wspiera ich w identyfikowaniu problemów uczniów i prowadzeniu z uczniami zajęć wspierających, integracyjnych, profilaktycznych,
- wspiera nauczycieli, wychowawców, którym trudno jest wspierać uczniów w związku z tym, że sami przeżywają stan silnego przygnębienia, przemęczenia lub przechodzą inny kryzys psychiczny,
- promuje budowanie dobrych, wzajemnych relacji pomiędzy wszystkimi grupami społeczności szkolnej, jako czynnika zwiększającego skuteczność i efektywność udzielanego wsparcia.

7. Rodzice:

- współtworzą Szkolny Program Wychowawczo-Profilaktyczny,
- uczestniczą w diagnozowaniu pracy wychowawczej szkoły,
- uczestniczą w poszukiwaniu nowych rozwiązań na rzecz budowania szkolnego systemu ochrony zdrowia psychicznego uczniów,
- uczestniczą w wywiadówkach organizowanych przez szkołę,
- zasięgają informacji na temat swoich dzieci w szkole,
- współpracują z wychowawcą klasy i innymi nauczycielami uczącymi w klasie,
- dbają o właściwą formę spędzania czasu wolnego przez uczniów,
- Rada Rodziców – uchwała w porozumieniu z Radą Pedagogiczną Szkolny Program

Wychowawczo - Profilaktyczny.

8. Samorząd uczniowski:

- jest inspiratorem i organizatorem życia kulturalnego uczniów szkoły, działalności oświatowej, sportowej oraz rozrywkowej zgodnie z własnymi potrzebami i możliwościami organizacyjnymi w porozumieniu z dyrektorem,
- uczestniczy w diagnozowaniu sytuacji wychowawczej szkoły,
- uczestniczy w poszukiwaniu nowych rozwiązań na rzecz budowania szkolnego systemu ochrony zdrowia psychicznego uczniów,
- współpracuje z Zespołem Wychowawców i Radą Pedagogiczną,
- prowadzi akcje pomocy dla potrzebujących kolegów,
- reprezentuje postawy i potrzeby środowiska uczniowskiego,
- propaguje ideę samorządności oraz wychowania w demokracji,
- dba o dobre imię i honor szkoły oraz wzbogaca jej tradycję,
- podejmuje działania z zakresu wolontariatu.

V. Cele priorytetowe

1. Kontynuacja działań na rzecz szerszego udostępnienia kanonu i założeń edukacji klasycznej oraz sięgania do dziedzictwa cywilizacyjnego Europy.
2. Wspomaganie wychowawczej roli rodziny poprzez pomoc w kształtowaniu u wychowanków i uczniów stałych sprawności w czynieniu dobra, rzetelną diagnozę potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży, realizację zajęć wychowania do życia w rodzinie.
3. Wspieranie rozwoju umiejętności cyfrowych uczniów i nauczycieli, ze szczególnym uwzględnieniem bezpiecznego poruszania się w sieci oraz krytycznej analizy informacji dostępnych w sieci, w szczególności opartych na sztucznej inteligencji.
4. Rozwijanie umiejętności uczniów i nauczycieli z wykorzystaniem sprzętu zakupionego w ramach programu „Laboratoria przyszłości”.
5. Wspieranie nauczycieli w podejmowaniu inicjatyw/działań w zakresie zachęcania i wspierania uczniów do rozwijania aktywności fizycznej.

VI. Cele szczegółowe

1. Wzmacnianie pozytywnego klimatu szkoły

- Kształtowanie pozytywnego obrazu własnej osoby.
- Przeprowadzenie w klasach 4 - 8 zajęć na temat umiejętności samooceny i rozpoznawania swoich predyspozycji.
- Zwiększanie udziału uczniów w zajęciach pozalekcyjnych (50% uczniów uczestniczy w szkolnych kołach zainteresowań i różnych formach aktywności).
- Zapoznanie z prawami dziecka określonymi w Konwencji o Prawach Dziecka.

2. Bezpieczeństwo uczniów, przeciwdziałanie przemocy w tym w cyberprzestrzeni

- Poprawa frekwencji uczniów na zajęciach lekcyjnych i respektowanie obowiązujących

norm (90% uczniów przestrzega szkolnych norm i zasad).

- Przeprowadzenie w klasach 4 -8 lekcji dotyczących cyberprzemocy i agresji.
- Prowadzenie rekomendowanych programów profilaktycznych.
- Realizacja 1 godziny w klasach 4 – 8 dotyczącej cyberprzemocy.

3. Wychowanie do wartości, kształtowanie postaw prospołecznych, patriotycznych i ekologicznych

- Rozwijanie postaw prospołecznych i działań w zakresie wolontariatu.
- Integracja zespołów klasowych. Przeprowadzenie zajęć integracyjnych w każdej klasie.
- Kształtowanie postawy szacunku wobec swojej szkoły, miejscowości, kraju.
- Kształtowanie postawy szacunku wobec przyrody.

4. Wspomaganie wychowawczej roli rodziny. Wychowanie do wrażliwości na prawdę, piękno i dobro.

- Poprawa frekwencji rodziców na spotkaniach z wychowawcą.
- Zwiększanie udziału uczniów w zajęciach pozalekcyjnych (50% uczniów uczestniczy w szkolnych kołach zainteresowań i innych formach aktywności).
- Organizacja pomocy koleżeńskiej w każdej klasie.
- Organizacja wyjazdów do kina i teatru (przynajmniej raz w ciągu roku szkolnego).

5. Promowanie zdrowego stylu życia w tym wzmacnianie kondycji psychicznej, aktywności fizycznej, zapobieganie uzależnieniom

- Kształtowanie umiejętności podejmowania i realizacji zachowań prozdrowotnych.
- Aktywizacja uczniów poprzez udział w akcjach promujących zdrowie: „Warzywa i owoce w szkole”.
- Przeprowadzenie przez wychowawców co najmniej 2 godzin zajęć sprzyjających kształtowaniu postaw prozdrowotnych.
- Znajomość reguł dotyczących bezpieczeństwa zdrowotnego i zasad ochrony zdrowia psychicznego (100% uczniów zna reguły sanitarne oraz 100% uczniów zna zasady ochrony zdrowia psychicznego).
- Aktywizacja uczniów do udziału w zajęciach sportowych.

VII. Plan działań wychowawczo-profilaktycznych

Lp.	Cele priorytetowe	Zadania do realizacji	Sposób realizacji	Odpowiedzialni	Terminy
1	Wzmocnienie pozytywnego klimatu szkoły	Integracja uczniów klasy pierwszej, oddziału przedszkolnego, adaptacja w społeczności szkolnej	1. Gry i zabawy w oddziałach celem integracji grupy	Wychowawca klasy 0, I	IX-X
			2. Obserwacja zachowań dzieci podczas zajęć z wychowawcą, pedagogiem szkolnym.	Wychowawca klasy 0, I	Cały rok
			3. Kształtowanie właściwych postaw: szacunku i tolerancji wobec innych ludzi jako warunku prawidłowych relacji rówieśniczych	Wychowawca klasy 0, I	Cały rok
			4. Zapoznanie uczniów z budynkiem szkoły oraz pracownikami.	Wychowawca klasy 0, I	Wrzesień
			5. Spotkanie rodziców uczniów klas 0 - I z pedagogiem szkolnym w celu poznania jego roli w szkole	Wychowawca kl. 0, I, pedagog szkolny	Wrzesień
			6. Ślubowanie klasy I	Wychowawca klasy I	Październik
		Wzmacnianie wśród uczniów i wychowanków więzi ze szkołą oraz społecznością lokalną	1. Przestrzeganie praw dziecka i ucznia	Wszyscy nauczyciele	Rok szkolny
			2. Kampania wyborcza oraz wybory do Samorządu Uczniowskiego	Opiekun SU	Wrzesień, październik
			3. Aktywna praca Samorządu Uczniowskiego i samorządów klasowych	Opiekun SU, wychowawcy klas	Rok szkolny
			4. Imprezy klasowe i szkolne: dzień chłopaka, dzień kobiet, dzień wiosny, mikołajki	Wychowawcy klas	Zgodnie z Harmonogramem imprez i uroczystości szkolnych
			5. Diagnozowanie potrzeb uczniów	Wychowawcy	Rok szkolny
			6. Reprezentowanie szkoły w konkursach i zawodach pozaszkolnych	Nauczyciele przedmiotów	Rok szkolny
			7. Promocja osiągnięć uczniów	Wszyscy nauczyciele	Rok szkolny

			8. Współpraca z: - Miejskim Ośrodkiem Kultury w Pionkach - Biblioteką Pedagogiczną w Pionkach, - Gminną Biblioteką Publiczną w Jedlni, - z Parafią św. Idziego w Sucheju, - z Urzędem Gminy Pionki, - z Kozienickim Parkiem Krajobrazowym	Wychowawcy, nauczyciele przedmiotowi	Rok szkolny
			9. Wycieczki do najciekawszych miejsc w okolicy, do miejsc pamięci narodowej	Wychowawcy klas	Rok szkolny
			10. Udział w festynach środowiskowych	Wychowawcy klas	Zgodnie z potrzebami
	Wzmacnianie więzi z rówieśnikami oraz nauczycielami i wychowawcami		1. Jednodniowe i kilkudniowe wycieczki szkolne	Wychowawcy klas	Rok szkolny
			2. Wyjazdy do kina i teatru	Wychowawcy klas	Według harmonogramu
			3. Zabawa andrzejkowa, karnawałowa, dyskoteki szkolne	Wychowawcy klas	Rok szkolny
			4. Działania integracyjne na godzinach wychowawczych (gry, zabawy, konkursy itp.)	Wychowawcy klas	Rok szkolny
			5. Prelekcja pedagoga szkolnego nt. tolerancji, asertywności, konsekwencji zachowań	Wychowawcy klas	Rok szkolny
			6. Spotkanie z psychologiem z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Pionkach	Pedagog	Rok szkolny
		Rozwijanie umiejętności uczniów		1. Organizacja i prowadzenie zajęć pozalekcyjnych	Dyrektor nauczyciele
			2. Stworzenie harmonogramu godzin dostępności nauczycieli	Dyrektor nauczyciele	wrzesień
			3. Prowadzenie zajęć z wykorzystaniem sprzętu zakupionego w ramach programu „Laboratoria Przyszłości”	Nauczyciele	Rok szkolny

2.	Bezpieczeństw o uczniów, przeciw- działanie przemocy w tym cyberprzemocy		4. Przeprowadzenie szkoleń Rady Pedagogicznej z zakresu wykorzystania sztucznej inteligencji		
		Rozwijanie i wzmacnianie umiejętności psychologicznych i społecznych uczniów i wychowanków	1. Spotkania z pedagogiem i psychologiem	Pedagog, psycholog	Rok szkolny
			2. Praca w grupach na wszystkich zajęciach edukacyjnych	Nauczyciele przedmiotowi	Rok szkolny
			3. „Mistrz Najpiękniejszej Wymowy Języka Ojczystego” – konkurs	Nauczyciel bibliotekarz	Luty
			4. Dzień Głośnego Czytania	Nauczyciel bibliotekarz	Wrzesień
			5. Gry i zabawy czytelnicze	Bibliotekarz, wychowawcy kl. I-III	II półrocze
			6. Udział w akcji Narodowego Czytania	Bibliotekarz, nauczyciel j. polskiego	wrzesień
			7. Pasowanie na czytelnika biblioteki szkolnej ucz. kl. I	Bibliotekarz	Wrzesień
			8. Popołudnia z książką dla uczniów kl. I- III oraz dzieci z oddziału przedszkolnego	Wychowawcy kl. I-III i „0”	Listopad - kwiecień
			9. Pomoc koleżeńska	Wychowawcy klas	Rok szkolny
		Prowadzenie działań niwelujących agresywne zachowania w szkole i poza nią, zapobieganie powstawaniu problemów związanych ze stosowaniem przemocy wśród uczniów	1. Diagnoza sytuacji wychowawczej w klasach pod kątem agresji i przemocy: ankiety, wypowiedzi uczniów, nauczycieli, rodziców, pracowników administracyjnych szkoły	Pedagog, wychowawcy	Rok szkolny
			2. Konsekwentne i systematyczne reagowanie na każdy przejaw agresji i przemocy	Pedagog, psycholog, wychowawcy, nauczyciele	Rok szkolny
			3. Dostarczanie wiedzy uczniom na temat: - radzenia sobie w sytuacji przemocy - radzenia sobie z emocjami - rozwiązywanie konfliktów	Pedagog, psycholog, wychowawcy	Rok szkolny

			bez użycia siły		
			4. Interwencje wychowawcze w sytuacjach konfliktowych w relacjach nauczyciel-uczeń-rodzic	Pedagog, psycholog, wychowawcy	Rok szkolny
			5. Pogadanka z przedstawicielem Policji nt.: - konsekwencji prawnych zachowań ryzykownych	Pedagog	Rok szkolny
			6. Organizacja Dnia Bezpiecznego Internetu	Nauczyciel informatyki	Luty
			7. Przeprowadzenie pogadek na temat właściwego wykorzystania telefonu i szkodliwości nadużywania go	Wychowawcy pedagog	Rok szkolny
		Kształtowanie krytycznego myślenia i wspomaganie uczniów i wychowanków w konstruktywnym podejmowaniu decyzji w sytuacjach trudnych, zagrażających prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu	1. Udział w Ogólnopolskim Konkursie Plastycznym dla Dzieci i Młodzieży pod hasłem „Bezpieczeństwo i rozwaga – tego od Ciebie każdy wymaga”	Nauczyciel plastyki	Zgodnie z harmonogramem konkursu
			2. Udział w Ogólnopolskim Turnieju Wiedzy Pożarniczej „Młodzież zapobiega pożarom”	Wicedyrektor	Zgodnie z harmonogramem konkursu
			3. Próbne ewakuacje	Dyrektor	Rok szkolny
			4. Spotkanie z policjantem	Dyrektor, wychowawcy	Rok szkolny
			5. Prowadzenie zajęć poświęconych nauce bezpiecznego i odpowiedzialnego poruszania się w cyberprzestrzeni oraz korzystania z informacji zamieszczonych w internecie	Nauczyciel informatyki, pedagog szkolny	Rok szkolny
			6. Obchody Dnia Bezpiecznego Internetu	Nauczyciel informatyki	Luty
3.	Wychowanie do wartości i kształtowanie postaw prospołecznych,		Wychowanie do wartości – kształtowanie postaw obywatelskich i patriotycznych	1. Nauka lub przypomnienie hymnu narodowego i hymnu szkoły	N-le klas I-III, n-l muzyki, n-l j. polskiego
			2. Poznanie symboli narodowych	N-le historii, j. polskiego, wychowawcy	Zgodnie z planem pracy

	patriotycznych, ekologicznych		3. Udział w ogólnopolskiej akcji „BohaterOn”	Nauczyciele j. polskiego i historii	październik		
			4. Wykonywanie okazjonalnych gazetek o treści patriotycznej	Wychowawcy klas	Zgodnie z harmonogramem świąt		
			5. Wycieczki do miejsc pamięci	Wychowawcy klas	Zgodnie z harmonogramem wycieczek		
			6. Obchody świąt państwowych. Udział w akademiach i apelach	Wychowawcy klas, n-le	Rok szkolny		
			7. Pielęgnowanie tradycji szkolnych: - Dzień Patrona - andrzejki - mikołajki - wigilie klasowe	Wychowawcy klas Opiekun SU	Zgodnie z harmonogramem		
			Kształtowanie szacunku dla przyrody, propagowanie zachowań eko	1. Udział w akcji „Sprzątanie świata”	N-I biologii,	Rok szkolny	
				2. Działalność Szkolnego Koła Wolontariatu	B. Bartkiewicz I. Sutkowska	Rok szkolny	
		3. Zbiórka nakrętek i makulatury		Wychowawcy klas	Rok szkolny		
		4. Pomoc dla przytuliska zwierząt w Pionkach		Opiekun Samorządu Uczniowskiego	Grudzień Kwiecień		
		5. Ogólnopolska akcja charytatywna "Góra Grosza"		Opiekun Samorządu Uczniowskiego	Grudzień		
		3.	Wspomaganie wychowawczej roli rodziny. Wychowanie do wrażliwości na prawdę, dobro i piękno	Pomoc rodzicom i nauczycielom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych	1. Angażowanie rodziców w działania klasy i szkoły	Wychowawcy, pedagog, psycholog	Rok szkolny
					2. Kontakt telefoniczny i mailowy nauczycieli z rodzicami	Wychowawcy	Rok szkolny
					3. Bieżące informowanie rodziców o sytuacji dziecka w szkole	Pedagog, wychowawcy	Rok szkolny
					4. Indywidualne rozmowy z uczniem i rodzicem	Pedagog, psycholog, wychowawcy, nauczyciele	Rok szkolny
			5. Podejmowanie wspólnych inicjatyw w zakresie rozwiązywania trudności lub eliminowania zagrożeń	Pedagog, wychowawcy	Rok szkolny		

			6. Doskonalenie kompetencji nauczycieli i wychowawców w zakresie wychowania i profilaktyki	Wszyscy nauczyciele	Rok szkolny
			7. Organizacja i prowadzenie zajęć wdż	Dyrektor, nauczyciele wdż	Sierpień-wrzesień Według planu
		Doskonalenie kompetencji wychowawczych nauczycieli i wychowawców	1. Współpraca z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Pionkach	Wszyscy nauczyciele	Rok szkolny
			2. Udzielanie konsultacji i porad w trudnych sytuacjach wychowawczych	Wychowawcy	Rok szkolny
			3. Przekazywanie rodzicom materiałów edukacyjnych na temat problemów dzieci i młodzieży oraz sposobów postępowania zgodnie z zapotrzebowaniem	Wychowawcy	Rok szkolny
			4. Przeprowadzenie lekcji na temat roli rodziny i wychowania w życiu dziecka i młodego człowieka	N-le wdż, wychowawcy	Wg harmonogramu
			5. Organizacja i udział Dnia Rodziny	N-le klas 0-III	Wg harmonogramu
			6. Przeprowadzenie lekcji na temat wartości: dobro, prawda, przyjaźń	Wychowawcy, nauczyciele języka polskiego	Wg harmonogramu
5.	Promowanie zdrowego stylu życia, w tym wzmacnianie kondycji psychicznej i fizycznej uczniów, zapobieganie uzależnieniom	Profilaktyka uzależnień: alkohol, nikotyna, dopalacze - nowe dopalacze, substancje psychoaktywne, narkotyki, NSP, nieumiejętne korzystanie z TIK, w tym: cyberprzemoc	1. Gromadzenie i upowszechnianie materiałów na temat uzależnień	Pedagog, psycholog	Cały rok
			2. Projekcja filmów profilaktycznych w wybranych klasach	Pedagog	Zgodnie z planem pracy pedagoga
			3. Przeprowadzanie ankiet wśród uczniów klas IV-VIII na temat kontaktów z substancjami psychoaktywnymi	Pedagog	Zgodnie z planem pracy pedagoga
			4. Pogadanki w klasach IV-VIII na temat szkodliwości substancji psychoaktywnych	Pedagog, wychowawcy klas	Zgodnie z planami pracy klas
			5. Sporządzanie ulotek dla rodziców na temat	Pedagog, wychowawcy	Zgodnie z

			substancji psychoaktywnych oraz informacji dotyczących uzależnienia od Internetu	klas	harmonogramem zebrań z rodzicami
			6. Realizacja programów przy współpracy z GKRPA w Pionkach	Pedagog, wychowawcy klas	Rok szkolny
			7. Realizacja programów przy współpracy z PSSE w Radomiu	Pedagog, wychowawcy klas	Rok szkolny
		Wpływ hałasu oraz napojów energetycznych na organizm nastolatka	1. Omówienie projektu realizowanego przez uczennicę klasy 8 „Za głośno, za energetycznie”	Uczennica i wychowawca klasy 8	Październik/ listopad
		Budowania postawy prozdrowotnej i zdrowego, aktywnego stylu życia	1. Włączenie rodziców w kampanię promocji zdrowia i zdrowego stylu życia (przygotowanie dla dzieci zdrowego drugiego śniadania)	Wychowawcy klas	Rok szkolny
			2. Pedagogizacja rodziców w zakresie zdrowego odżywiania i zdrowego stylu życia na zebraniach z wychowawcami	Wychowawcy klas	Zgodnie z harmonogramem zebrań
			3. Udział w akcjach „Warzywa, owoce i mleko”	Wychowawcy	Cały rok
			4. Zapoznanie z zasadami warunkującymi zdrowie i sprawność fizyczną oraz umiejętne wdrażanie ich w życie	Wychowawcy klas, nauczyciele przedmiotowi	Rok szkolny
			5. Szkolny Dzień Sportu	Nauczyciele wychowania fizycznego, wychowawcy	Czerwiec
			6. Udział w zawodach sportowych szkolnych i pozaszkolnych	Nauczyciele wychowania fizycznego, wychowawcy klas	Rok szkolny
			7. Pozalekcyjne zajęcia sportowe	Nauczyciele wychowania fizyczne	Rok szkolny
			8. Przestrzeganie zasad bezpieczeństwa w szkole podczas zajęć, przerw, a także w sytuacjach pozaszkolnych	Wszyscy nauczyciele	Rok szkolny

			9. Przypomnienie uczniom piramidy żywienia	Wychowawcy, n-l przyrody, świetlicy	Zgodnie z planami pracy
			10. Realizacja treści prozdrowotnych i proekologicznych na godzinie wychowawczej, wychowaniu fizycznym, wychowaniu do życia w rodzinie, j. polskim, przyrodzie, religii	Nauczyciele przedmiotowi	Rok szkolny
			11. Spotkania dzieci z pielęgniarką szkolną (badania bilansowe, pogadanki na temat higieny osobistej oraz zmian zachodzących w organizmie człowieka w okresie dojrzewania)	Wychowawcy klas, n-le wdż, pedagog	Rok szkolny
			12. Lekcje wdż o tematyce związanej z higieną i zdrowym odżywianiem	Nauczyciele wdż	Zgodnie z rozkładem
			13. Przeprowadzenie godzin wychowawczych na temat „Bezpiecznie w szkole – zasady funkcjonowania w szkole	Wychowawcy klas, pedagog	Rok szkolny
			14. Poszerzanie wiedzy rodziców i nauczycieli na temat bezpieczeństwa zdrowotnego, - gazetki, pogadanki na spotkaniach z rodzicami	Wychowawcy klas, pedagog	Rok szkolny
			15. Przeprowadzenie godziny do dyspozycji wychowawcy „Jak dbać o zdrowie psychiczne”	Wychowawcy klas, pedagog	Rok szkolny

VIII. Kalendarz imprez i uroczystości szkolnych w roku szkolnym 2023/2024

Lp.	Uroczystość/impreza szkolna	Termin	Osoby odpowiedzialne za przygotowanie
1.	Uroczyste rozpoczęcie roku szkolnego	4 września 2023	Dyrektor Opiekun SU
2.	Ślubowanie klasy pierwszej	październik	I. Grzybowska
3.	Dzień Edukacji Narodowej	październik	M. Marchewka M. Niemirska D. Jasiuk
4.	Dzień Papieski	październik	A. Lenarcik-Jurek
5.	Narodowe Święto Niepodległości	listopad	B. Bartkiewicz, M. Sobieniecka_Grosiak I. Sutkowska
6.	Andrzejki szkolne	listopad	Wychowawcy klas
7.	Mikołajki klasowe	grudzień	Wychowawcy klas
8.	Jasełka	grudzień	A. Lenarcik-Jurek K. Grabowska-Adamiec
9.	Zabawa choinkowa	styczeń 2024	Samorząd Uczniowski Wychowawcy klas
10.	Pierwszy Dzień Wiosny	marzec	Samorząd Uczniowski Wychowawcy klas
11.	Dzień Ziemi	kwiecień	K. Grabowska-Adamiec
12.	Święto Patrona Szkoły, Święto Konstytucji 3 Maja, Święto Flagi	maj	A. Olejarz M. Sobieniecka-Grosiak A. Siek
13.	Dzień Dziecka, Dzień Sportu	czerwiec	Wychowawcy klas Nauczyciele w-f
14.	Dzień Rodziny	czerwiec	Wychowawcy klas 1-3, oddziału przedszkolnego (6-latki)
15.	Zakończenie roku szkolnego 2023/2024	czerwiec	Dyrektor I. Sutkowska

IX. Oczekiwane efekty

Realizacja zadań wynikających z Programu Wychowawczo – Profilaktycznego przyczyni się do podniesienia jakości pracy szkoły w zakresie oddziaływań wychowawczych i edukacyjnych. Wzrośnie poczucie bezpieczeństwa. Uczniowie nabędą umiejętności prospołecznych, które przyczynią się do ukształtowania prawidłowych postaw patriotycznych i obywatelskich oraz właściwych postaw i postępowania wobec innych ludzi. Program zakłada poprawę sytuacji wychowawczej oraz stworzenie wizerunku szkoły jako miejsca bezpiecznego i przyjaznego dla uczniów, rodziców i nauczycieli.

X. Monitoring i ewaluacja

Monitoring programu wychowawczo - profilaktycznego prowadzony jest na bieżąco przez dyrektora szkoły, wychowawców klasowych i pedagoga. Poddawany jest systematycznej ewaluacji i modyfikowany zgodnie z zaistniałymi sytuacjami, ma charakter otwarty. Ewaluacja programu dokonywana będzie na zakończenie każdego roku szkolnego. Bieżący monitoring i roczna ewaluacja pozwala na określenie mocnych i słabych stron podjętych oddziaływań wychowawczo - profilaktycznych.

Narzędzia monitorujące: obserwacja zachowań uczniów, aktywności, rozmowy z uczniami i rodzicami, analiza wytworów uczniów, dokumentów szkolnych, wywiady z nauczycielami i innymi pracownikami szkoły.

Narzędzia ewaluacyjne: informacje udzielane przez nauczycieli, uczniów i rodziców, sprawozdania wychowawców z realizacji planów wychowawczych, informacje zebrane podczas spotkań z rodzicami, informacje dotyczące współpracy z instytucjami wspomagającymi, sprawozdania nauczycieli z prowadzonych kół zainteresowań, przewodniczących zespołów nauczycielskich, ankiety dla uczniów, ankiety dla rodziców, wywiad (dyrektor szkoły, rada rodziców) obserwacja i ocena zachowania.